

การส่งเสริมทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกผ่านการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

เตชสิทธิ์ รัศมีวงศ์พร

นักศึกษาปริญญาเอก วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อีเมล taychasis.artart@gmail.com

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 08 พฤษภาคม 2566

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 01 ธันวาคม 2566

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 20 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

พิพิธภัณฑ์เป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัย และเป็นพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะที่บุคคลทุกคนในสังคมมีสิทธิเข้าถึงได้ ในปัจจุบัน ผู้พิการประเภทต่างๆ สามารถเข้าถึงพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะในที่ต่างๆ เช่นพิพิธภัณฑ์ได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีความต้องการพิเศษ อย่างเช่น เด็กออทิสติก ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีสภาวะอารมณ์และความบกพร่องทางทักษะการเข้าสังคม ผู้เขียนบทความเล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการเข้าสังคมของเด็กออทิสติก โดยมีกระบวนการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กออทิสติกผ่านกระบวนการเรียนรู้บทบาทสมมติก่อนเข้าสู่พื้นที่พิพิธภัณฑ์ และในระหว่างการเข้าชมมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบ มารยาทที่พึงปฏิบัติและการให้บริการโดยเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ พร้อมทั้งการเสริมแรงทางบวก ในระหว่างการเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ จะสามารถส่งเสริมให้เด็กออทิสติกมีทักษะทางสังคมในพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะที่ดีขึ้น บทความนี้จะเกริ่นถึงคำนิยามและประเภทของพิพิธภัณฑ์ สภาวะความเป็นออทิสติก ทักษะทางสังคมที่จำเป็นในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ และแนวทางการฝึกฝนทักษะทางสังคมสำหรับการใช้พื้นที่พิพิธภัณฑ์ที่จำเป็น เพื่อเพิ่มโอกาสให้กลุ่มเด็กออทิสติกได้มีสิทธิในการเลือกใช้บริการพิพิธภัณฑ์ ตามความสนใจเฉพาะบุคคลได้

คำสำคัญ: เด็กออทิสติก พิพิธภัณฑ์ ทักษะทางสังคม พื้นที่การเรียนรู้สาธารณะ

Enhancing Social Skills for Children with Autism through Learning in a Museum

Taychasit Russameewongporn

PhD student, College of Interdisciplinary Studies, Thammasat University

Email: taychasit.artart@gmail.com

Received: *May 08, 2023*

Revised: *December 01, 2023*

Accepted: *December 20, 2023*

Abstract

The museum is a space that promotes the learning process in the form of independent education. It is a public learning space accessible to every member of society. Currently, individuals with disabilities have special needs, such as children with autism. Besides, children with autism have Emotional dysregulation problems, and deficits in rudimentary social skills. The author of this article recognizes the significance of enhancing the social skills of children with autism. Moreover, a preparatory process involving role-playing activities precedes their visit to the museum. During the visit, they receive guidance on regulations, etiquette, and assistance from museum staff. Including positive reinforcement during learning activities within the museum encourages children with autism to develop better social skills in public learning spaces. This article discusses the definition and types of museums, the social skills required for individual children with autism to visit museums, and guidelines for practicing these social skills to ensure access to essential museum spaces that enhance the opportunities for children with autism to exercise their right to choose museums that align with their interests.

Keywords: Children with Autism, Museum, Social Skills, Public Learning Space

บทนำ

พิพิธภัณฑสถาน เป็นพื้นที่การเรียนรู้ในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัย และนับเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สาธารณะที่บุคคลทั่วไปมีสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้บุคคลที่เข้าชมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ตามความพร้อมและโอกาส การเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑสถานผ่านกระบวนการในการนำเสนอที่บอกเล่าเรื่องราวจากบุคคล สังคม ภาวะเปราะบาง สภาพแวดล้อม เป็นต้น ในรูปแบบสื่อสารสนเทศประกอบการเรียนรู้ที่พิพิธภัณฑสถานจัดเตรียมไว้ บุคคลที่เข้าชมสามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Pathumcharoenwattana, 2018) พพิธภัณฑสถานเป็นพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะที่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในเชิงพื้นที่ทางกายภาพ (Physical Space) และเชิงพื้นที่เสมือน (Virtual Space) ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Learning) และการเรียนรู้ที่เป็นทางการ (Formal Learning) พพิธภัณฑสถานจึงนับได้ว่าเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีศักยภาพซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ทางสังคม (Songkhram, 2014)

มโนทัศน์ที่เกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ แสดงให้เห็นถึงการเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างให้บุคคลต่าง ๆ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้พื้นที่สาธารณะเหล่านั้นได้อย่างเท่าเทียม หากแต่ความเป็นจริงบริบทของพื้นที่สาธารณะในแต่ละแห่งนั้น ได้ถูกกำหนดและถูกจำกัดไว้สำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นพื้นที่สาธารณะจึงเป็นมโนทัศน์ที่เป็นเพียงแนวคิดและอุดมการณ์ที่ยังไม่สมบูรณ์พร้อมอย่างแท้จริง (Finlayson, 2005) จากมโนทัศน์ดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์บางอย่างในสังคมที่สังคมได้กำหนดกลุ่มบุคคลว่ามีความพิการ” จากความพิการดังกล่าวจะนำไปสู่การถูกปิดกั้นและไม่พร้อมที่จะเปิดเผยตัวตน ซึ่งส่งผลต่อโอกาสในการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างแท้จริง เป็นการลดทอนศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (Thapattanont & Pornying, 2018) อาทิ ในกลุ่มของเด็กออทิสติก ซึ่งถูกจัดเป็นความพิการประเภทหนึ่ง โดยข้อจำกัดของเด็กออทิสติกที่ปรากฏอย่างชัดเจน คือ ปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคลและทักษะในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในพื้นที่สาธารณะ จึงเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดต่อโอกาสในการร่วมใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ เช่น พพิธภัณฑสถาน เนื่องจากลักษณะเฉพาะของภาวะอาการเด็กออทิสติกที่ไม่สามารถแสดงถึงทักษะทางสังคมที่พึงประสงค์ในสถานที่ที่เป็นพื้นที่สาธารณะอย่างเหมาะสมได้ จึงไม่สามารถเข้าใจถึงกฎ ระเบียบ มารยาทในพื้นที่สาธารณะเหล่านั้นได้และการวางตน การควบคุมอารมณ์ต่อบุคคลอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Deng (2016) ที่มีการกล่าวถึงการเรียนรู้ถึงมารยาทที่เป็นมารยาทพื้นฐานในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน สำหรับเด็กออทิสติก

พิพิธภัณฑสถานเป็นพื้นที่สาธารณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ที่มีศักยภาพของความเป็นพื้นที่ที่เป็นแบบจำลองสังคม ผ่านกฎ กติกา มารยาทที่ได้จากการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑสถาน ที่สะท้อนถึงการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม โดยเด็กออทิสติกสามารถใช้พื้นที่ดังกล่าวเรียนรู้ถึงทักษะทางสังคมที่พึงปฏิบัติตนในสังคมในเบื้องต้น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันกับสมาชิกในสังคม เด็กออทิสติก คือ ทรัพยากรบุคคลในสังคม ที่มีสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงได้รับการปฏิบัติ มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีโอกาส มีความเสมอภาคกับทุกคนในสังคม

และการมีสิทธิในการร่วมใช้พื้นที่สาธารณะอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ ที่เป็นพื้นที่การเรียนรู้ตามอัธยาศัย ที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม

เนื้อเรื่อง

1. พิพิธภัณฑ์

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ International Council of Museum หรือ ICOM ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “พิพิธภัณฑ์” ดังนี้ พิพิธภัณฑ์เป็นพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะที่ไม่แสวงหาผลกำไร มุ่งเน้นการให้บริการสังคมผ่านการวิจัย อนุรักษ์และจัดแสดงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ให้การบริการที่มีจุดเน้นในการส่งเสริมความเสมอภาค เท่าเทียมและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยนำเสนอผ่านประสบการณ์และการแบ่งปันความรู้ (International Council of Museum, 2022)

จากคำนิยามดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงว่าพิพิธภัณฑ์เป็นพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะในรูปแบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ที่มีภารกิจในด้านจัดการเรียนรู้ผ่านเรื่องราวที่หลากหลายผ่านการจัดแสดง การนำเสนอที่เปิดกว้างต่อสาธารณชนให้เข้าถึงได้อย่างเสมอภาค การแบ่งปันความรู้อย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ด้วยลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทของพิพิธภัณฑ์ 8 ประการ ดังนี้ 1) การรวบรวมวัตถุ (Collecting) 2) หน้าที่ตรวจสอบจำแนกแยกประเภทและศึกษาวิจัย (Identifying, classifying, Research) 3) การทำบันทึกหลักฐาน (Recording) 4) หน้าที่ซ่อมสงวนรักษาวัตถุ (Conservation and Preservation) 5) หน้าที่รักษาความปลอดภัย (Museum Security) 6) การจัดแสดง (Exhibition) 7) หน้าที่ให้การศึกษา (Museum Education) 8) หน้าที่ทางสังคม (Social Function) (Jongkol, 1989)

สำหรับหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ ในบทความนี้จะกล่าวถึงบทบาทใน 2 ประเด็น ดังนี้

1) บทบาทหน้าที่ทางการศึกษา (Museum Education) ถือเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะความหมายของการศึกษาไม่ใช่เพียงแค่การเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบการศึกษาในระบบ (Formal Education) เท่านั้น การศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ มีความสำคัญอย่างมากแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในพิพิธภัณฑ์สถาน ถือเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษาและให้ความรู้ที่หลากหลาย เช่นเดียวกับสถานศึกษาในรูปแบบการศึกษาในระบบและยังมีบทบาทในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่บุคคลทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย (Jongkol, 1989)

2) บทบาทหน้าที่ทางสังคม (Social Function) พิพิธภัณฑ์สถานจะต้องเป็นองค์กรที่สามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงและปรับตัวไปตามสถานการณ์และความต้องการของสังคม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาและการสร้างจิตสำนึก ความภาคภูมิใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น พร้อมทั้งจัดบริการความรู้แก่ชุมชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งในปัจจุบันพิพิธภัณฑ์สถานหลายแห่งได้พัฒนาบริการไปสู่การเป็นศูนย์กลางของชุมชน (Community Center) (Musikakama, 1993)

สำหรับพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศ มีกระบวนการของการทำหน้าที่ส่งเสริมการทำงานของสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ จากฐานคิดที่ว่าพิพิธภัณฑ์จะเป็นพื้นที่ที่มอบประสบการณ์ทางสังคม ผ่านการสื่อสาร ความสัมพันธ์ของผู้คน การสร้างความหมายของการเรียนรู้และการสร้างความรู้ทักษะ ค่านิยมและพฤติกรรมที่เสริมสร้างการเชื่อมต่อทางสังคมซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสังคมพร้อมทั้งส่งเสริมความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันทางสังคมในรูปแบบของงานสังคมสงเคราะห์ของพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์กำลังเติมเต็มบทบาทและได้มีส่วนในการสร้างตำแหน่งแห่งที่ในสังคมและสร้างมิติของความยุติธรรมทางสังคมในแง่ของความเสมอภาค ผ่านการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม โดยการปรับเนื้อหาและการส่งมอบช่องทางและโอกาสสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ โดยในพิพิธภัณฑ์ต่างประเทศได้มีบริการการศึกษาแก่ผู้ชมกลุ่มพิเศษ เช่น เด็กเล็ก เด็กพิการ มาเป็นเวลานานกว่า 50 ปีมาแล้ว ในรูปแบบของ Touch Museum หรือ Hands-on Museum เป็นแนวคิดแรกที่อนุญาตให้ผู้เข้าชมที่เป็นเด็กสามารถจับต้อง/สัมผัสวัตถุ ที่จัดแสดงได้บางชนิดเพื่อวัตถุประสงค์กระตุ้นให้เกิดความสนใจผ่านการจับต้องและนำไปสู่การเรียนรู้ ต่อมาได้พัฒนาไปเป็นการจับต้องวัตถุคล้ายคลึงของจริง/ของสำคัญในพิพิธภัณฑ์โบราณคดี สำหรับพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยีซึ่งใช้วัตถุจัดแสดงที่เป็นของสร้าง/ทำขึ้นใหม่/จำลอง เปิดโอกาสให้จับต้องหรือแม้แต่ทดลองใช้งานจริง แนวคิดนี้ใช้กันมาเป็นเวลานานแล้ว อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่เน้นถึงกระบวนการของการศึกษาในพิพิธภัณฑ์สำหรับเด็ก (Children Museum Concept) ที่ให้เกิดการเรียนรู้และทักษะทางสังคม โดยเริ่มต้นจากการศึกษาเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการบำบัดในรูปแบบกิจกรรมบำบัด (Sensory Integration (SI)) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Educational Plan; IEP (Silverman, 2010)

2. เด็กออทิสติก

ในบทความนี้จะกล่าวถึงความหมาย เกณฑ์การวินิจฉัยและลักษณะความบกพร่องของภาวะอาการออทิสซึม โดยประเด็นดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะสังคมในเด็กออทิสติก ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ผ่านการใช้พื้นที่และการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

Autism Spectrum Disorder: ASD มีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น Autistic Disorder หรือ Autism ในปัจจุบันคำว่า “Autism Spectrum Disorder: ASD” คือ ชื่อเรียกของภาวะของอาการออทิสซึม ภาวะดังกล่าวถูกจัดเป็นกลุ่มโรคที่มีความหลากหลายของลักษณะทางคลินิก โดยมีเกณฑ์การวินิจฉัยภาวะอาการของโรคตามระบบ **Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders : DSM** (Prathani, 2011) เกณฑ์คู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวชในระบบ DSM ของสมาคมจิตแพทย์สหรัฐอเมริกา จะบ่งชี้ถึงผู้ที่มีภาวะอาการออทิสซึม โดยจะมีลักษณะอาการที่แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม พัฒนาการทางภาษา และทักษะการสื่อสารที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป ในปัจจุบันใช้เกณฑ์การวินิจฉัยรูปแบบ DSM-5 เป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยอาการออทิสซึม โดยพัฒนามาจากเกณฑ์ DSM-IV-TR สำหรับเกณฑ์ DSM-5 จะมีรายละเอียดตามเกณฑ์ A, B, C, D และ E ดังนี้ (Sitdhiraksa et al., 2015)

A. มีความบกพร่องในการสื่อสารและด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในหลายสถานการณ์ ซึ่งจะแสดงออกทางอาการ ดังนี้

1. มีความบกพร่องในปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์หรือสังคม
2. มีความบกพร่องของการใช้ภาษา ท่าทางในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
3. มีความบกพร่องในการสร้าง รักษาและเข้าใจความสัมพันธ์

B. การมีพฤติกรรม ความสนใจและกิจกรรมที่แคบจำกัดหรือเป็นแบบแผนซ้ำ ๆ ซึ่งมีประวัติหรือแสดงออกด้วยอาการอย่างน้อย 2 ข้อ ดังนี้

1. มีการเคลื่อนไหว การใช้วัตถุหรือการใช้คำพูดที่เป็นแบบแผนซ้ำ ๆ
2. ยึดติดกับกิจวัตรประจำวัน การแสดงออกของพฤติกรรมหรือการพูดที่ต้องทำตามแบบแผนเดิม โดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลง
3. มีความสนใจที่แคบจำกัด หรือหมกมุ่นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากเกินไป
4. มีประสาทสัมผัสที่ไวมากเกินไปหรือน้อยเกินไปต่อสิ่งเร้า

C. มีอาการตั้งแต่ในวัยเด็กหรือช่วงต้นของพัฒนาการ แต่อาการอาจยังไม่แสดงให้เห็นชัดเจนจนกว่ามีความจำเป็นทางสังคมที่มากเกินไปผู้ป่วยจะจัดการได้ หรืออาการอาจถูกบดบังด้วยกลยุทธ์บางอย่างที่ผู้ป่วยพัฒนาเมื่อโตขึ้น

D. อาการเหล่านี้ก่อให้เกิดความบกพร่องอย่างมีนัยสำคัญทางการแพทย์ ในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม การงาน หรือด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ

E. อาการดังกล่าวไม่สามารถอธิบายได้จากภาวะบกพร่องทางเชาว์ปัญญา หรือโรค Global Developmental Delay

ทั้งนี้พฤติกรรมอาการออทิสซึม เป็นความพิการทางพัฒนาการที่เป็นผลสืบเนื่องจากความผิดปกติจากการทำงานของสมอง อาการดังกล่าวมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับพัฒนาการและระดับสติปัญญา (IQ, Intelligence Quotient) ของเด็กแต่ละคน (Timmons et al., 2006) โดยลักษณะอาการของเด็กออทิสติกจะมีลักษณะเด่นทางพฤติกรรม 3 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อาการดังกล่าวสัมพันธ์กับอวัยวะสมองในส่วนของสมองกลีบหน้า (Frontal Lobe) ซึ่งเป็นสมองส่วนของการควบคุมความคิด ความจำ การเรียนรู้ ทักษะและความเข้าใจในการสื่อสาร พฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นลักษณะของอาการที่พบมากที่สุด โดยลักษณะเด่นของอาการ คือ การไม่มองหน้า ไม่สบตา ในขณะสนทนาหรือในระหว่างมีกิจกรรมร่วมกัน การไม่แสดงอารมณ์หรือความรู้สึกที่แท้จริง ความไม่สามารถเพื่อการสื่อสารความต้องการ เช่น การที่ไม่สามารถบอกถึงสิ่งที่ต้องการแต่จะใช้วิธีการงูมือเพื่อพาไปหาสิ่งที่ต้องการ การไม่สามารถพยักหน้าและส่ายหน้าว่ามีความต้องการหรือไม่ต้องการ การไม่สนใจเสียงการเรียกชื่อ ขาดความสนใจฟังในขณะเวลาพูดคุย การขาดความสนใจและเข้าใจร่วมกับผู้อื่น (Joint Attention) ไม่สามารถชวนเล่นหรืออดของเล่นกับพ่อแม่ การเล่นคนเดียวตามลำพัง ไม่สนใจที่จะร่วมเล่นกับเด็กคนอื่นหรือร่วมเล่นกับเด็กคนอื่นไม่เป็น ขาดการแบ่งปันของเล่นกับเด็กคนอื่น การที่ไม่แสดงท่าทางดีใจหรือแสดงความรักเมื่อพบกับพ่อแม่และขาดการขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่เพื่อ

ปลอบใจยามที่เจ็บ ไม่กลัวคนแปลกหน้าและความไม่เข้าใจถึงสถานการณ์ในสังคมและชาติซึ่งกาลเทศะ (Wongwiset-Andradee, 2017)

2. พฤติกรรมด้านภาษาและการสื่อสาร ซึ่งอาการดังกล่าวสัมพันธ์กับอวัยวะสมองในส่วนของกลีบขมับ (Temporal Lobe) เป็นสมองส่วนของการควบคุมการเข้าใจในภาษา การตีความภาษา การได้ยินและการสื่อสาร โดยพบว่าปัญหาพัฒนาการด้านภาษาล่าช้า เป็นลักษณะของกลุ่มอาการออทิสติก ประมาณ 50% จะไม่สามารถใช้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสารได้ ลักษณะของการสื่อสารในกลุ่มอาการออทิสติกจะมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้าหรือไม่สามารถสื่อสารได้เลย การขาดความเข้าใจในการใช้ภาษาท่าทางเพื่อการสื่อสาร การที่ไม่เข้าใจคำสั่ง ไม่สนใจฟังเวลาสนทนา การที่ไม่สามารถเริ่มและสนทนากับคู่สนทนาได้อย่างต่อเนื่อง การเปล่งเสียงเป็นคำหรือวลีที่ซ้ำ ๆ หรือส่งเสียงที่ไม่เป็นภาษา การทวนคำพูดที่คนอื่นพูดหรือการพูดตามสื่อต่าง ๆ แบบทันทีทันใดหรือสักระยะภายหลังจากการได้ยิน การใช้ภาษาที่มีเพียงตนเองที่เข้าใจความหมายและการใช้โทนเสียงในการพูดที่เป็นการเน้นระดับเสียงเดียว เน้นเสียงสูงหรือเน้นเสียงต่ำ (Wongwiset-Andradee, 2017)

3. พฤติกรรมอื่น ๆ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะร่วมของกลุ่มที่มีอาการ ดังนี้ การมีพฤติกรรมที่ซ้ำ ๆ มีความสนใจของที่หมุนได้ เช่น พัดลม ล้อรถหมุน ใบพัด มีความสนใจแต่บางส่วนของวัตถุ และชอบนำวัตถุมาเคาะ/กระทบกันให้เกิดเสียง การนำเอาของเล่นมาต่อเรียงเป็นแถว ลักษณะของกิจวัตรประจำวันมีแบบแผนเฉพาะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายซ้ำ ๆ เช่น สะบัดมือ หมุนตัว เขย่งเท้า โยกตัว โยกศีรษะ การทำร้ายร่างกายตัวเอง มีการปรับตัวยากต่อการเปลี่ยนแปลงและมีภาวะทำร้ายร่างกายตัวเองในบางครั้ง มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป (Pukchinda, 2002)

ในปัจจุบันยังไม่สามารถระบุสาเหตุหรือปัจจัยการเกิดอาการได้อย่างชัดเจน ในเบื้องต้นสันนิษฐานว่าอาจเกิดจากสาเหตุจากความผิดปกติของระบบสมอง/ระบบประสาท และความผิดปกติจากปัจจัยทางพันธุกรรมโดยผลการวิจัยพบว่า พี่น้องของเด็กกลุ่มอาการออทิสซึมมีโอกาสที่จะมีอาการของออทิสซึมมากกว่าคนทั่วไป และพบว่าเด็กที่มีกลุ่มอาการออทิสซึมมีความผิดปกติของยีน (Gene) และโครโมโซม (Chromosome) หลายตำแหน่ง โดยเฉพาะตำแหน่งที่ 17q11-q12, 7q31-q33, 15q11-q13, 7q22-q33 และ 5p14.1, 16p11.2, 22q13 (Virakul, 2016)

ในการศึกษาทางระบาดวิทยาของกลุ่มอาการออทิสติก พบว่าภาวะการเกิดออทิสติกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีแนวโน้มที่สูงขึ้น โดยพบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง ในอัตราส่วน ชาย : หญิง 4:1 โดยเด็กผู้หญิงจะมีอาการรุนแรงกว่าเด็กผู้ชาย จากข้อมูลสถิติของ The Centers for Disease Control and Prevention (CDC) สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 2021 รายงานความชุกของเด็กออทิสติกมีอัตราส่วน สูงถึง 1 คนต่อเด็กปกติ 44 คน โดยเด็กผู้ชายมีแนวโน้มที่จะได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นออทิสติกมากกว่าเด็กผู้หญิงถึงสี่เท่า ส่วนใหญ่จะได้รับการวินิจฉัยหลังจากอายุ 4 ขวบ ซึ่งภาวะอาการออทิสติกสามารถพบได้ทุกระดับของผู้คนในสังคม และส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์และเศรษฐกิจและสังคม (AutismSpeak, 2021)

3. การเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ

กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ตามศักยภาพ ตามความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ เป็นรูปแบบการศึกษาที่ให้ผู้เรียนกำหนดและเลือกวิธีการเรียนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา โดยรูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าว คือรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) นับเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การศึกษาตามอัธยาศัยสามารถจัดกลุ่มได้ 3 แบบ คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ (Incidental Learning) และการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน (Tacit Learning) (Pathumcharoenwattana, 2018)

ในมาตราที่ 25 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ “พิพิธภัณฑ” เนื่องจากพิพิธภัณฑเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการจัดประเภทหลายกลุ่ม มีความหลากหลายของเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและสามารถส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้มาเยือนได้อย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันรูปแบบการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงให้กับผู้เรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมได้ใช้ความคิด จินตนาการ และเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ รอบตัว ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ เป็นการใช้กระบวนการพิพิธภัณฑให้เป็นต้นทางในการจัดการเรียนรู้ ในกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการสร้างความยั่งยืนของการเรียนรู้พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เชิงความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ (Songkhram, 2014) ซึ่งในระหว่างการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ ทำให้ผู้เข้าชมเรียนรู้ถึงพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา/ไม่พึงประสงค์ที่สังคมไม่ยอมรับ หากเกิดปัญหาในพฤติกรรมดังกล่าวสามารถนำไปสู่การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ผ่านการเรียนรู้จากกฎ ระเบียบและข้อบังคับ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ในการปรับพฤติกรรม หากต้องการสร้างหรือเพิ่มพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่างๆ ที่เหมาะสม ซึ่งการปรับพฤติกรรมของบุคคลให้มีพฤติกรรมเชิงบวกที่พึงประสงค์ ควรใช้วิธีการโดยการเสริมแรงมากกว่าการลงโทษ เพราะการเสริมแรงโดยการลงโทษอาจเกิดผลเสียมากกว่า (Kairen, 2011)

ลักษณะเฉพาะของเด็กออทิสติก จะมีพฤติกรรมและทักษะทางสังคมส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ อาทิ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ภาษา/การสื่อสาร พฤติกรรมที่ชอบทำซ้ำ กิจกรรมประจำวันมีแบบแผนเฉพาะและมีปฏิกิริยาการตอบสนองต่อสิ่งเร้าจาก เสียง สี หรือแสง นอกจากนี้เด็กออทิสติกแต่ละคนยังมีความแตกต่างตามระดับของสภาวะอาการออทิสติก ด้วยลักษณะเฉพาะดังกล่าวของเด็กออทิสติก การเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้กับเด็กออทิสติก ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วม และการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ รอบตัวผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกเพื่อให้เด็กออทิสติกมีทักษะทางสังคมในเบื้องต้นที่ดีขึ้น

สำหรับพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศ ที่มีการเปิดโอกาสให้เด็กออทิสติกได้เข้าถึงพื้นที่ในพิพิธภัณฑ์เพื่อเรียนรู้เสริมประสบการณ์และสร้างทักษะทางสังคมเบื้องต้น มีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

The Hands On Children's Museum เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ให้บริการด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และศิลปะสำหรับเด็กเล็กในชุมชน และเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับครอบครัวและการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันในช่วงเวลาว่าง พร้อมทั้งสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นถึง "The Place to Go" เพื่อการเรียนรู้ที่สนุกสนานสำหรับเด็กผู้ปกครองและครู ซึ่งพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ให้เด็กทุกคนและครอบครัวสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ได้โดยไม่แบ่งแยกในประเด็นของถึงเชื้อชาติ รายได้ หรือ ความพิการ (Hands On Children's Museum, 2022)

The Smithsonian Museum เป็นส่วนหนึ่งในโครงการ "Morning at the Museum" ของสถาบันสมิธโซเนียน (The Smithsonian Institution) พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เน้นการเข้าถึงต่อผู้ชมและได้อธิบายถึงกฎ / มารยาทในการเยี่ยมชม ที่สามารถเข้าใจได้ง่ายสอดคล้องต่อพฤติกรรมในเด็กออทิสติก "Morning at the Museum" ที่นำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ที่แสดงถึง "เรื่องราวทางสังคม" โดยเน้นการจัดกิจกรรมระยะสั้นๆ กลุ่มเล็ก ซึ่งทำให้เด็กออทิสติกเกิดความเข้าใจและเข้าถึงเรื่องราวทางสังคมผ่านการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ (Aditi, 2018)

The Metropolitan Museum of Art (The Met) พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้อำนวยความสะดวกและการสร้างกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ให้กับบุคคลออทิสติก ผ่านกิจกรรมและงานศิลปะภายในพิพิธภัณฑ์ภายใต้แนวคิด "Met for All" โดยมีเนื้อหาและประเด็นที่เกี่ยวกับ “เรื่องเล่าทางสังคม” การเรียนรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัสและการให้คำแนะนำจากภัณฑารักษ์เพื่อให้กับผู้ปกครองของเด็กออทิสติก (The Metropolitan Museum of Art, 2022)

The Museum of Scottish Lighthouses เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มุ่งเน้นการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีอาการออทิสซึมและให้สามารถเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ได้ ทางพิพิธภัณฑ์ได้ร่วมสร้างเครือข่ายของพิพิธภัณฑ์กับสมาคมออทิสติกแห่งชาติ พนักงานของพิพิธภัณฑ์ได้รับการฝึกอบรมให้ตระหนักรู้ถึงกลุ่มบุคคลออทิสติก พร้อมทั้งพิพิธภัณฑ์มีการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เด็กออทิสติกสามารถเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ได้ (The Museum of Scottish Lighthouses, 2022)

4. ทักษะทางสังคมสำหรับการเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์

ทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นทักษะของบุคคลในการเข้าสังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างสันติ ทักษะทางสังคมเป็นการกระทำของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงควมมีวินัยและพฤติกรรมในช่วงเวลาว่างผ่านการแสดงออกทางกาย วาจาและใจที่สุภาพ เป็นพฤติกรรมที่จะได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างและได้รับความเชื่อถือว่าสังคม (Daengchamrun, 2020) ทักษะทางสังคมจึงเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนผ่านการแสดงออกทางวาจา ภาษา ท่าทาง และ/หรือ พฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระทำพื้นฐานที่บุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันพึงกระทำและพึงปฏิบัติต่อกัน ทักษะทางสังคมสามารถจัดแบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ทักษะในการสื่อสารและสนทนา กลุ่มที่ 2 ทักษะเพื่อการจัดการกับความรู้สึก กลุ่มที่ 3 ทักษะในการกล้า

แสดงออก กลุ่มที่ 4 ทักษะการแก้ปัญหา ตัวอย่างทักษะทางสังคมโดยทั่วไปที่บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น การแต่งกายที่ถูกกาลเทศะ การสำรวจราคา กิริยาและการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่ความสามารถในการอ่านสถานการณ์ การรู้จักความเกรงใจและไม่ก้าวล่วงสิทธิ์ของผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือทางอากับกิริยา การรู้จักกล่าวคำขอโทษและขอบคุณ การอ่อนน้อมถ่อมตนและการไม่ทำอะไรตามใจตนเอง (Phimonrattanakan, 2017) จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นทักษะที่ต้องใช้ในทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน หรือสังคมอื่น ๆ ใด ๆ เป็นทักษะที่ทุกเพศ ทุกวัย พึงมีเพื่อใช้ในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมและเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง (Rattanaphan, 2016) ดังนั้น ทักษะทางสังคมจึงเป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม รู้จักบทบาทของตนเองและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ระเบียบ กติกาและกฎเกณฑ์ที่สังคมนั้น ๆ กำหนดไว้ได้ก่อให้เกิดความเข้าใจการยอมรับและแสดงถึงสามารถในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ทักษะทางสังคม นอกจากจะเป็นทักษะจำเป็นในชีวิตประจำวัน ในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างแล้ว บุคคลยังต้องใช้ทักษะทางสังคมในการใช้พื้นที่สาธารณะอีกด้วย (Bunsiricharungrat, 2015)

พื้นที่สาธารณะแต่ละแห่ง จะมีข้อกำหนด กฎ กติกา ระเบียบและมารยาทที่พึงปฏิบัติของแต่ละพื้นที่ให้ผู้ที่เข้าไปในพื้นที่สาธารณะแห่งนั้นได้ปฏิบัติตาม บุคคลที่มีทักษะทางสังคมจะสามารถปรับตัว และทำตามกฎเกณฑ์ของแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ยกตัวอย่าง เช่น การเข้าไปในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์แต่ละประเภทจะมีกฎเกณฑ์และระเบียบที่แตกต่างกัน ตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดแสดงวัตถุโบราณ ไม่อนุญาตให้หยิบจับ วังเล่น หรือเสียงดัง ในขณะที่พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หรือพิพิธภัณฑ์เด็ก เป็นพื้นที่ให้ผู้เข้าชมได้เรียนรู้ผ่านการเล่น หยิบจับทดลอง ทำจริง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถพูดคุยได้ หยิบจับของที่จัดเตรียมไว้ให้ได้ เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่ประสงค์จะเข้าชมภายในพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ จึงควรมีทักษะในการเข้าสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของพื้นที่และมีมารยาทในการใช้พื้นที่

สำหรับพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศ จะมีการกำหนดกฎระเบียบทั่วไปที่เป็นมารยาทและแสดงให้เห็นถึงทักษะพื้นฐานในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งกฎเกณฑ์กลางที่พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ได้กำหนดไว้จะมีกฎ กติกา ระเบียบและมารยาทสากล ที่พึงปฏิบัติสำหรับการเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์ได้ ดังนี้ (Deng, 2016)

1. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งต่างๆ ภายในบริเวณโบราณสถาน
2. การไม่ขีดเขียนหรือทำให้ปรากฏข้อความ/ภาพ หรือรบกวนบนส่วนหนึ่งของโบราณสถาน
3. การระวังและไม่กระทำการอันเป็นเหตุให้เกิดความชำรุดหรือเสียหายแก่โบราณสถาน
4. การถนอมชิ้นงาน สื่อสัมผัส จอภาพระบบสัมผัสและอุปกรณ์ที่จัดไว้เพื่อการศึกษาเรียนรู้
5. การไม่สัมผัสในส่วนประกอบของวัตถุที่มีวัตถุประสงค์ไม่ให้ผู้เข้าชมสัมผัส/จับต้อง
6. การไม่อนุญาตให้นำอาหาร เครื่องดื่ม เข้าไปภายในพิพิธภัณฑ์
7. ห้ามส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นและห้ามทะเลาะวิวาทภายในพิพิธภัณฑ์
8. ห้ามใช้อุปกรณ์สันหนาทดสอบ เช่น สเก็ตบอร์ด รองเท้าติดล้อภายในพิพิธภัณฑ์

9. การยกมือเพื่อสอบถามในข้อที่สงสัยกับภัณฑารักษ์หรือผู้นำชมเมื่อคุณมีคำถาม
10. การขออนุญาตจากภัณฑารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก่อนการถ่ายรูปภายในพิพิธภัณฑ
11. การสำรวจถึงกลุ่มของตนในการเข้าชมพิพิธภัณฑเพื่อจะไม่ให้เกิดการพลัดหลงจากกลุ่ม
12. การปิดเสียงโทรศัพท์มือถือในขณะที่อยู่ในพิพิธภัณฑ
13. ห้ามวิ่งภายในอาคารพิพิธภัณฑ เพราะอาจชนผู้เข้าชมท่านอื่นๆ หรือชนวัตถุในพิพิธภัณฑ

สำหรับพิพิธภัณฑในประเทศไทย ได้มีการกำหนดถึงระเบียบในการเข้าชมโบราณสถานและพิพิธภัณฑตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2504) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (Fine Arts Department, 1981)

1. ไม่เคลื่อนย้ายสิ่งต่าง ๆ ภายในบริเวณโบราณสถาน
2. ไม่ขีดเขียนหรือทำให้ปรากฏด้วยอาการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ลงบนส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน
3. ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความชำรุดหรือเสียหายแก่โบราณสถาน
4. ไม่สูบบุหรี่ในห้องที่จัดตั้งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ
5. ไม่ขีด เขียน จารึก หรือทำความสกปรกแก่สิ่งของและอาคารสถานที่ในพิพิธภัณฑสถาน
6. ไม่ถ่ายรูปหรือเขียนรูปสิ่งของที่จัดตั้งแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถาน นอกจากจะได้รับอนุญาตก่อน

นอกจากนี้พิพิธภัณฑในประเทศไทยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนบางแห่ง ได้มีการกำหนดระเบียบข้อแนะนำและข้อปฏิบัติในการเข้าชมพิพิธภัณฑเพิ่มเติม ตามลักษณะและประเภทพิพิธภัณฑแห่งนั้น ๆ

เด็กออทิสติกจะได้เรียนรู้ทักษะสังคมที่จำเป็นในเบื้องต้น อาทิ ทักษะในการหยิบจับ/สัมผัส ผลงานหรือวัตถุจัดแสดงที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ ทักษะสื่อสารและการใช้เสียงในที่สาธารณะที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนต่อผู้อื่นภายในพิพิธภัณฑ ทักษะของการรอคอยการเข้าแถวก่อนการเข้าชมในห้องจัดแสดงต่าง ๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ จากกฎ กติกา ระเบียบและมารยาทที่พึงปฏิบัติ สำหรับการเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เข้าชมภายในพื้นที่ของพิพิธภัณฑ ควรต้องเรียนรู้ เข้าใจและยอมรับถึงข้อกำหนด กฎเกณฑ์และระเบียบของแต่ละพิพิธภัณฑ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามแต่ละประเภทและลักษณะของพิพิธภัณฑนั้น ๆ เพื่อความเป็นระเบียบและเป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับทุกคนที่เข้าชม มารยาทในการเข้าชมพิพิธภัณฑจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ไม่อาจมองข้ามหรือจะเลียงไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ เพราะถ้าหากไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของพิพิธภัณฑแห่งนั้นแล้วเกิดความเสียหายขึ้น อาจเป็นความเสียหายที่ไม่สามารถประเมินค่าได้ นอกจากนี้กฎและระเบียบของพิพิธภัณฑในแต่ละแห่งถือเป็นมารยาทที่พึงปฏิบัติและเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะมารยาทและทักษะทางสังคมที่พึงปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะที่เป็นที่ส่วนรวมของบุคคลทุกคน

5. กระบวนการส่งเสริมทักษะสังคมของเด็กออทิสติกในพิพิธภัณฑ

ลักษณะเฉพาะของเด็กออทิสติกที่แสดงถึงทักษะในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในพื้นที่สาธารณะจะมีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป ดังนั้น การส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติก จึงควรให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้สังคมจากพื้นที่สาธารณะจริง ในบทความนี้ได้กำหนดให้ พิพิธภัณฑ เป็นพื้นที่จำลองสังคมที่เด็กออทิสติกได้เรียนรู้ โดยเด็กออทิสติกควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าพิพิธภัณฑ โดยจะเป็นการจำลองในการสวมบทบาทการเป็นผู้เข้าชมในพิพิธภัณฑ ผ่านกระบวนการการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เพื่อเรียนรู้ถึงกฎ ระเบียบและมารยาทที่ผู้เข้าชมภายในพิพิธภัณฑต้องพึงปฏิบัติ จากกฎ กติกา ระเบียบและมารยาทสากลที่พึงปฏิบัติสำหรับการเข้าชมพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑดังกล่าว จะสะท้อนถึงข้อจำกัดของผู้เข้าชมที่เป็นเด็กออทิสติก เนื่องจากทักษะทางสังคมของเด็กกลุ่มนี้มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาโดยการสอนอบรม ฝึกฝนและทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง กระบวนการที่จะมีบทบาทและเป็นส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการสร้างทักษะทางสังคมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ กระบวนการในการเสริมแรง (Reinforcement) และการเรียนรู้ผ่านการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

1. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ได้รับพัฒนาขึ้นโดยมีหลักการที่ว่า “บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ได้จากการได้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ซึ่งการเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลอื่นบางครั้งบุคคลอาจไม่รู้ตัว การสวมบทบาทสมมติ เป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการแสดงออกทางความคิด ได้เรียนรู้พฤติกรรมทั้งของตนเองและของผู้อื่น รู้จักการนำไปปรับใช้ การทำความเข้าใจตนเองและผู้อื่นนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ในชีวิตจริง” โดยสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมบทบาทสมมติ จากหลักการที่ว่า “การให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะใช้บทบาทเป็นเครื่องมือในการดึงความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ เจตคติ หรืออคติต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของผู้แสดงออกมาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้” ซึ่งข้อดีของวิธีการสอนโดยใช้การเรียนรู้กิจกรรมบทบาทสมมติ คือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความรู้สึก พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเจตคติและพฤติกรรมของตน พร้อมทั้งพัฒนาทักษะในการเผชิญสถานการณ์ การแก้ไขปัญหา การเรียนรู้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียนเพิ่มขึ้น (Khaemmanee, 2017) ในส่วนการเรียนรู้การแสดงบทบาทสมมติมีการกำหนดลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นการเตรียมการ จะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในพิพิธภัณฑ โดยสร้างสถานการณ์จำลองในพิพิธภัณฑ และให้เด็กออทิสติกสวมบทบาทสมมติว่าเป็นผู้เข้าชมภายในพิพิธภัณฑ

ขั้นกำหนดสถานการณ์ มีการจัดฉากให้เกิดความสมจริง โดยเริ่มจากการเข้าสู่ภายในพื้นที่พิพิธภัณฑ การเดินชมและการเข้าร่วมกิจกรรมในพิพิธภัณฑ โดยมีผู้บันทึกข้อมูลพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทสมมติ (เด็กออทิสติก)

ขั้นการสรุป เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กออทิสติก ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากปฏิบัติกิจกรรมในภาพรวม

2. กระบวนการการเสริมแรง (Reinforcement)

กระบวนการในการเสริมแรง (Reinforcement) มีแนวความคิดที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการให้เสริมที่ว่า “การกระทำใด ๆ ที่ได้รับเสริม การกระทำนั้น ๆ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น แต่การกระทำใด ๆ ที่ไม่ได้รับเสริม การกระทำนั้น ๆ มีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด” (Goswami, 2019)

การเสริมแรงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) และการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) การเสริมแรงทั้ง 2 ประเภท เป็นกระบวนการที่สามารถกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกอันพึงประสงค์ พร้อมทั้งทำให้พฤติกรรมเชิงลบที่ไม่พึงประสงค์มีแนวโน้มลดลง (Limaksorn, 2011) รูปแบบในการเรียนรู้ผ่านการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) มีหลายรูปแบบและมีวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งการเสริมแรงในรูปแบบ DRI (Differential Reinforcement of Incompatible Behavior) จัดเป็นกลุ่มการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เป็นกระบวนการลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาโดยการเพิ่มพฤติกรรมที่ขัดกัน (Incompatible) (Iamsupasit, 2019)

ในการดำเนินการเสริมแรง DRI สามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท (Kairen, 2011) ดังนี้

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นอาหารและเครื่องดื่ม
2. ตัวเสริมแรงทางสังคม อาทิ การชมเชย การยกย่อง การให้การยอมรับ
3. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ อาทิ ของเล่น
4. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม
5. ตัวเสริมแรงที่เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับ
6. ตัวเสริมแรงที่เป็นรางวัลเบี้ยอรรถกร (Token Economy) อาทิ เบี้ย คะแนน

การทำให้การเสริมแรงทางบวกมีประสิทธิภาพ ควรเลือกพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนาและเลือกตัวเสริมแรงที่เหมาะสม โดยการสังเกตและพิจารณาถึงตัวบุคคลที่จะนำตัวเสริมแรงมาใช้ และต้องสามารถนำมาใช้ได้ทันที ซึ่งการเสริมแรงทางบวกจะต้องทำภายหลังจากที่เกิดพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย และต้องทำทันทีที่พฤติกรรมตรงตามวัตถุประสงค์เป้าหมายเกิดขึ้น การเสริมแรงควรจะให้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและควรมีการบอกถึงเงื่อนไขการให้เสริมแรง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมที่ดี (Rattanaphan, 2016)

นักวิชาการด้านพฤติกรรมนิยมให้ความสำคัญกับ “พฤติกรรม” เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ สามารถวัดและทดสอบได้ ทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม สามารถจำแนกออกเป็นแนวคิดสำคัญ 2 ประการ คือ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory) โดย Edward Lee Thorndike กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus - S) กับการตอบสนอง (Response - R) โดยมีหลักเบื้องต้นว่า “การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยที่การตอบสนองจะออกมาเป็นรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบจนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด (Limaksorn, 2011) และทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning Theory) โดย Ivan Petrovich Pavlov

นักวิทยาศาสตร์ชาวรัสเซีย มีความสนใจเกี่ยวกับด้านจิตเวช (Psychiatry) มีหลักการในการเรียนรู้ว่าเกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioning) คือ การตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ต้องมีเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้น ซึ่งมีกระบวนการ “สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข (Conditioned Stimulus) และปฏิกิริยาการตอบสนองที่ถูกวางเงื่อนไข (Conditioned Response : CR) หลักการข้างต้นสามารถสรุปหลักการเรียนรู้ดังนี้ การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก = สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข + สิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข = การเรียนรู้ (Vejjalak, 2018) แนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำ คือ แนวคิดในการให้แรงเสริม (Reinforcement) โดยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการให้แรงเสริมที่ว่า “การกระทำใด ๆ ที่ได้รับแรงเสริมการกระทำนั้น ๆ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่การกระทำใด ๆ ที่ไม่ได้รับแรงเสริม การกระทำนั้น ๆ มีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด” (Goswami, 2019) จากหลักการของกลุ่มพฤติกรรมนิยม สามารถปรับและพัฒนาพฤติกรรมสำหรับเด็กออทิสติกให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และที่พึงปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ในพื้นที่สาธารณะได้ โดยพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะนับเป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคม (Social Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยทักษะดังกล่าวจะใช้ร่วมทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม เป็นทักษะที่ ทุกเพศ ทุกวัย พึงมีเพื่อใช้ในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง (Rattanaphan, 2016) สำหรับการเสริมแรง (Reinforcement) จะมุ่งเน้นในกระบวนการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) : DRI ซึ่งจะมีการเสริมแรงทางสังคม เช่น การชมเชย ยกย่องเด็กออทิสติกเมื่อสามารถปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานได้ การเสริมแรงในรูปแบบเบี้ยอรรถกร (Token Economy) โดยการให้รางวัลเป็นคะแนนหรือเป็นเหรียญรางวัล เมื่อเด็กออทิสติกสามารถปฏิบัติตามหรือสามารถร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานนั้น ๆ ได้สำเร็จจุลวง และการเสริมแรงที่เป็นสิ่งของให้กับเด็กออทิสติกเมื่อสามารถตอบคำถามหรือปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่ประจำฐานการเรียนรู้ได้ ด้วยลักษณะกระบวนการดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้เด็กออทิสติก เรียนรู้ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑสถานกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้เด็กออทิสติกมีทักษะการอยู่ร่วมในสังคมได้ดีขึ้น

พิพิธภัณฑสถานจึงเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่แตกต่างจากโรงเรียน โดยพิพิธภัณฑสถานเป็นสนามจำลองตัวแบบทางสังคมผ่านกฎ ระเบียบ ดังนั้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในพิพิธภัณฑสถาน จึงเป็นการฝึกให้มีทักษะสังคมและวิธีการเรียนรู้ผ่านการฝึกการสังเกต การรู้จักวิเคราะห์เปรียบเทียบ การคิดจินตนาการ และอธิบายสรุปองค์ความรู้ต่าง ๆ จากการเข้าชม (Henderson & Watts, 2000) สำหรับกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มเด็กออทิสติก พิพิธภัณฑสถานควรจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความหมาย ความเข้าใจ ผ่านการจัดโปรแกรมการเรียนรู้พิเศษเฉพาะเรื่อง (Educational Program) โดยเน้นการกระตุ้นให้เด็กสามารถฝึกทักษะเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิม และอาจจัดให้มีกิจกรรมลงมือปฏิบัติ (Workshop) และสร้างโอกาสให้เด็กออทิสติกเรียนรู้จากพื้นที่จริงที่สามารถจับต้องได้ (Hands On) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้เด็กออทิสติกสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานได้ดียิ่งขึ้นไปพร้อมกับการสร้างทักษะทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง “A Different Mind: Developing Museum Programs for Kids with Autism.” Freed-Brown (2010) (ความคิดที่แตกต่าง: การพัฒนาโปรแกรม

พิพิธภัณฑ์สำหรับเด็กออทิสติก) โดยโปรแกรมที่ Freed-Brown ศึกษาและดำเนินการทดลอง เป็นกิจกรรม หรือชุดรูปแบบของกิจกรรมแตกต่างกันตั้งแต่การเข้าชมการเยี่ยมชม พนักงานให้การยกย่องเด็ก ๆ เพื่อสร้าง สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สนุกสนานและเป็นมิตร การนำโปรแกรมต่าง ๆ ที่มีความยืดหยุ่นมาใช้ในการดำเนิน กิจกรรมในพิพิธภัณฑ์และการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในพิพิธภัณฑ์ (Freed-Brown, 2010)

บทสรุป

พิพิธภัณฑ์ เป็นพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะที่มีบทบาทในการเป็นพื้นที่ที่เสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ร่วมกับการเรียนรู้ทักษะชีวิตและทักษะสังคมเบื้องต้น การเผยแพร่องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมหรือชุดความรู้ ต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย การสร้างวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งการเปิดโอกาส สำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ เป็นอีกบทบาทที่สำคัญของพิพิธภัณฑ์ที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ทาง สังคม รูปแบบในการจัดการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและมีความเป็นอิสระ จึงเป็น ส่วนหนึ่งที่สามารถส่งเสริมทักษะสังคมให้กับเด็กออทิสติก ผ่านการบูรณาการศาสตร์และศิลป์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง ส่งผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ให้กับเด็กออทิสติกในด้านความคิดและความจำ เพื่อกระตุ้นให้เด็กออทิสติกเกิดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของตนเอง

สำหรับพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศได้มีการให้บริการแก่ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ไม่น้อยกว่า 50 ปีแล้ว ในรูปแบบของ Touch Museum, Hands-on Museum, Discovery Museum โดยมีภัณฑารักษ์มีส่วน สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพิพิธภัณฑ์ไปสู่พิพิธภัณฑ์รูปแบบใหม่ และกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้ เกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ในขณะเดียวกันมีการสร้างแนวความคิดให้พิพิธภัณฑ์เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ สำหรับครอบครัวที่มีเด็กออทิสติก เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน แนวคิดดังกล่าวเน้น ถึงกระบวนการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ที่จุดเน้นด้านทักษะทางสังคม ที่ให้ความสำคัญถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผ่านแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Educational Plan; IEP)

เด็กออทิสติกสามารถเรียนรู้ทักษะทางสังคม ผ่านกฎ ระเบียบของพิพิธภัณฑ์ในแต่ละแห่ง ซึ่งกฎและ ระเบียบที่ถูกกำหนดขึ้น เป็นส่วนที่แสดงถึงมารยาทที่สำคัญที่ทุกคนพึงปฏิบัติในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ อาทิ การเข้าแถวและการรอคอย การระมัดระวังวัตถุจัดแสดง การไม่จับ/สัมผัสสิ่งของที่ถูกกำหนดไว้ว่าห้ามจับและ การไม่รบกวนผู้อื่นในขณะที่เข้าชมพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น ผ่านกระบวนการเรียนรู้การแสดงบทบาท สมมติ (Role Playing) และกระบวนการการเสริมแรง (Reinforcement) นำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะ สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมเบื้องต้น แสดงถึงมารยาททางสังคมที่พึงปฏิบัติในพื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ ส่วนรวมของบุคคลทั่วไปให้กับเด็กออทิสติกได้

การเรียนรู้ทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก สามารถเรียนรู้ผ่านการเข้าชมภายในของพิพิธภัณฑ์ เพราะพิพิธภัณฑ์เป็นพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะที่สามารถเป็นแบบจำลองทางสังคมได้ เด็กออทิสติกสามารถ เข้าถึงเพื่อเรียนรู้สังคมผ่านพิพิธภัณฑ์ โดยเริ่มจากการเรียนรู้บทบาทสมมติว่าเป็นผู้เข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์ ผ่านการจำลองสถานการณ์จากพื้นที่ในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงมารยาทที่พึงปฏิบัติในการอยู่ รวมกันกับบุคคลอื่นในสังคมเบื้องต้น และเพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่

ความสามารถในการนำทักษะทางสังคมที่ได้รับไปปฏิบัติได้จริง ในรูปแบบของแนวปฏิบัติสำหรับการเข้าชม พิพิธภัณฑ์และพื้นที่สาธารณะแห่งอื่น ๆ และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้กับเด็กออทิสติกสำหรับการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ดังนี้

1. สร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เหมาะสม สะอาดและปลอดภัยกับการเรียนรู้ของเด็กออทิสติก
2. สร้างการมีส่วนร่วม การตระหนักรู้เกี่ยวกับเด็กออทิสติก ให้กับบุคลากรภายในพิพิธภัณฑ์
3. การสร้างเครือข่ายระหว่างพิพิธภัณฑ์กับแหล่งเรียนรู้แห่งอื่น ๆ และผู้ปกครองของเด็กออทิสติก
4. การสร้างความเข้าใจในระเบียบและมารยาทที่พึงปฏิบัติในการเข้าชมสำหรับเด็กออทิสติก
5. การสร้างมาตรฐานการให้บริการด้วยรอยยิ้ม การพูดจาที่สุภาพและเน้นการส่งเสริมความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนบทความวิชาการขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา ทับพันธุ์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่กรุณาสละเวลาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำบทความวิชาการและการแนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูลประกอบการเขียนบทความวิชาการอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างการจัดทำบทความวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- Aditi, S. (2018, January 5). How Museums Are Becoming More Sensory-Friendlier For Those With Autism. *Smithsonian Magazine*. <https://www.smithsonianmag.com/innovation/how-museums-are-becoming-more-sensory-friendly-for-those-with-autism-180967740/>
- Autismspeaks. (2021). *Autism Statistics and Facts*. <https://www.autismspeaks.org/autism-statistics-asd>.
- Bunsiricharungrat, P. (2015). *Strategies for the Development of Social Intelligence* (1st ed.). Amarin Company Printing Publishing Co., Ltd.
- Daengchamrun, A. (2020). *Life Skills*. (1st ed.). Chulalongkorn University Press.
- Deng, L. (2016). *Equity of Access to Cultural Heritage: The Influence of the Museum Experience on Learning in Children with Autism Spectrum Disorder* [Doctoral Dissertation]. University of South Carolina, Columbia, USA.
- Fine Arts Department. (1981). *Acts, regulations, ministerial regulations, announcements and Cabinet resolutions Some editions related to the Fine Arts Department*. Fine Arts Department Press.
- Finlayson, J. G. (2005). *Habermas: A Very Short Introduction* [ฮาเบอร์มาส มนุษย์กับพื้นที่สาธารณะ]. Oxford University Press.

- Freed-Brown, Elise A. (2010). *A Different Mind: Developing Museum Programs for Children with Autism* [Master's thesis]. Seton Hall University, South Orange, New Jersey.
- Goswami, U. (2019). *Child Psychology: Pocket Edition* (1st ed.). Bookscape.
- Hands On Children's Museum. (2022). *Sensory Friendly Programs*. [https:// www.hocm.org/ events-programs /sensory-friendly-programs/](https://www.hocm.org/events-programs/sensory-friendly-programs/)
- Henderson, A., & Watts, S. (2000). Learning how they learn: the family in the museum. *MUSEUM NEWS*, 79(6), 40-40. [https://www.researchgate.net/publication/299191518 _ Learning_how_they_learn_The_family_and_the_museum](https://www.researchgate.net/publication/299191518_Learning_how_they_learn_The_family_and_the_museum)
- Iamsupasit, S. (2019). *Theories and Techniques in Behavior Modification* (9th ed.). Chulalongkorn University Press.
- International Council of museum. (2022). *Museum Definition*. [https://www.icom.museum /en/resources /standards-guidelines/museum-definition/](https://www.icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/)
- Jongkol, J. (1989). *Science Museum*. Amarin Printing Group.
- Kairen, C. (2011). *Introducing child psychology : A Practical Guide*. [เจาะจิตวิทยาเด็ก]. Arrangement with the original Publisher Icon Books Ltd.
- Khaemmanee, T. (2017). *Learning Styles: Multiple Choices* (9th ed.) Chulalongkorn University Press.
- Limaksorn, W. (2011). *Educational Psychology* (5th ed.). Namsilp Advertising Co., Ltd.
- Musikakama, N. (1993). *A Guide to the Practice of Curators. National Museum, Fine Arts Department*. Amarin Printing Publishing Company Limited.
- Pathumcharoenwattana, W. (2018). *Informal education*. Chulalongkorn University Press.
- Phimonrattanakan, S. (2017). *Life and Social Skills*. SE-EDUCATION Publishing House.
- Prathani, B. (2011). *Autism: Teaching and Interdisciplinary Speech Therapy*. Khon Kaen University Printing House.
- Pukchinda, C. (2002). *A common story of autism*. Print Dee Co., Ltd.
- Rattanaphan, J. (2016). *What to do when teaching special children*. Printing house of Chulalongkorn University.
- Silverman, L. (2010). *The Social Work of Museums*. Simultaneously Press.
- Sitdhiraksa, N., Wannasewok, K., Wannarit, K., Pukrittayakamee, P., Apinuntavech, S., & Ketumarn, P. (2015). *Psychiatry Siriraj DSM-5* (1st ed.). Prayoonsarnthai Press.
- Songkhram, N. (2014). *Field trips and virtual field trips for learning*. Chulalongkorn University Press.

- Thapattanon, P., & Pornying, J. (2018). *The Rights of Persons with Disabilities in Thailand*. Krung Siam Company Publishing.
- The Metropolitan Museum of Art. (2022). *Groups of Visitors with Disabilities*.
<https://www.metmuseum.org/-/media/files/.../sensory-friendly-map>.
- The Museum of Scottish Lighthouses. (2022). *AUTISM AWARENESS*.
<https://lighthousemuseum.org.uk/autism-awareness/>
- Timmons, V., Breitenbach, M., & MacIsaac, M. (2006). *Educating children about autism in an inclusive classroom*. www.gov.pe.ca/photos/original/ed_autisminc.pdf
- Vejyalak, N. (2018). *Principles of learning management* (1st ed.). Chulalongkorn University Press.
- Virakul, C. (2016). *Common developmental abnormalities in newborns–5 years*. Naresuan University Press.
- Wongwiset-Andradee, S. (2017). *Behavior and emotions in children with autism*. Printing house Chulalongkorn University.